

הפגנת הכוח של

הממשלה נגד המורים

אינה אלא סימן חודשה

שום שבתה אינה משפיעה על אורח החיים של עם שלם כמו שבת-מורים. שובתים הרופאים או האחיות — יש לכך השפעה על ציבור החולים. שובתים הימאים — ניתן למצוא תחליף להובלה הימית באוניות זרות. שובתים אנשי שיי-רותים חיוניים — ניתן לגייסם בכוח צווי-חירום. אפילו כשמושבתת הטלוויזיה, שי-הפכה אחד מסמי ההתמכרות של החברה המודרנית — ניתן לעבור לסוג בידור אחר. רק למורים שובתים אין תחליף. שבתת-מורים משפיעה ישירות על כל תחומי החיים. מלבד הבטלה שהיא גורמת לכשליש מכלל האוכלוסיה היא משבשת את סידורי-החיים של שני השלישים הנותרים, פוגעת במשק ובמוראל האוכלוסיה. ככל שהיא מתמשכת היא מכניסה את ה-מדינה כולה לאווירה של אנרכיה וחופשי-גדול גורמת לאי-תיפקוד מצטבר של מערי-כות שלמות. גם אם להתעלם מהנזק הר-חינוכי והפיגור בדחיסת חומרי-הלימודים בתלמידים עצמם, שגורמת שבתת כזאת, קשה להעריך את נזקה מבחינה כלכלית חברתית ובטחונת.

זו אולי הסיבה לכך שהמושג "שבתת-מורים" הפך לחלק מהפולקלור העממי, למרות שמאז הקמת המדינה לא התקיימה אף שבתת-מורים מתמשכת אחת. זכרו-נותיהם של שבתות כאלה מתקופת המנדט הבריטי עדיין חרותים היטב בדרך שלם בצורה היוצרת את הרושם המוטעה כאילו מדובר בתופעה קבועה, החוזרת על עצמה כמו עונות השנה.

כאשר מימשו השבע 60 אלף המורים בישראל את איומם ואחזו בנשק-השבתת, כדי לאלץ את הממשלה לקבל את תביעו-תיהם לשיפור שכרם ומעמדם, היה זה בראש ובראשונה כישלונה של הממשלה. בסירובה להגיע עם המורים להסדר, ו-בדחתה את ניסיונות ההידברות עם נצי-גיהם עד לרגע האחרון, מתוך תקווה שי-אחריותם החינוכית והציבורית תמנע מהם לממש את איומיהם, הוכיחה הממשלה כי-פעם נוספת את חוסר-האונים שלה ואת אי-יכולתה לשלוט.

היה זה המחזאי ג'ורג' ברנארד שאו שטבע בשעתו את האימרה: "מי שיכול — עושה; מי שאינו יכול — למד". מורי ישראל הפריזו השבוע את האימרה. הם הוכיחו לממשלה שהם מסוגלים גם לעשות — בעצם אי-השעייה שלהם.

צדק חצוי. הבעיה העיקרית שעוררה שבתת-המורים בימיה הראשונים לא נגעה לביטול הלימודים. יותר משדאגו לאובדן ההשכלה לבניהם, הוטרדו המורים בישראל מחסרונם של מוסדות-החינוך כמקומות השגחה לילדיהם. שאיפשרו להם להיפטר מעולם למשך מחצית היום ולהתמסר ל-עבודתם. רובם לא התעמקו במהות הר-סיכסוך, לא נקטו עמדה לצד מי הצדק. הבעיה נראתה סבוכה מדי מכדי להכריע בה.

מצד אחד נראתה עמדת הממשלה, בהגנה על מדיניות-השכר שלה, עקבית והגיונית. העלאת שכר המורים מעבר למחסום 15% הייתה גוררת מיד תביעות נוספות מצד סקטורים של עובדים אחרים במשק. מגדי-ל לא הוצאות הממשלה ומגבירה את קצב האינפלציה. את הפתרונות המקובלים כי-עבר, לפיהם הוכרזה קבוצת עובדים אחת כתאגיד עצמאי, שאינו כפוף לכללים הר-חלים על שאר עובדי-המדינה אי-אפשר היה להחיל על המורים.

למרות ההיגיון הכלכלי לכאורה שבי-עמדה זו היא היתה חסרת כושר מוסרי. אחרי שחרגה ממדיניות-השכר שלה, אישרה העלאת-השכר מפליגות קודם כל לשריה ומנכ"ליה ואחרי-כך לציבור השופטים, לא יכלה הממשלה לטעון שאין היא יכולה להעדיף את ציבור המורים. מה עוד שי-תביעות המורים היו לשמירת הערך התיאלי של משכורותיהם אלא לתיקון הר-עיוותים והשחיקה, שכירסמה בשכרם הר-בה מעבר לנטיסת האינפלציה.

תומכי הממשלה ניסו להציג את העמדת על רקע פוליטי. כיוון שבהסתדרות המר-רים שולטים אנשי המערך ובתוכם האיש

עזר מסייע את בגין במכונית-יננס שעשועים במגרש-מישחקים

בגין וסאדאת מחליפים חיוכים ודחינות יד. לשבור את המחסום הפסיכולוגי

מושג מה קורה ובכל זאת העמידו פנים כאילו הכל כרוך וגלוי בפניהם. כתוצאה מכך קיבלה ועידת קמפ-דייוויד תדמית של עירי-ששועים, מעין דיסני-לאנד למנהיגים או לונה-פארק למדינאים. התמונות בהן הונצחו שלושת ראשי המדי-נות ובני פמליותיהם, כשהם נוסעים במכו-ניות-יננס, רוכבים על אופניים, משחקים בשחמט או בביליארד, הולידו אסוציאציה של מגרש-משחקים. אלא ששם המשחק בו שחקו קארטר בגין וסאדאת היה "שלום".

היפנוזה המונית. מבחינה פסיכולו-גית היה אולי יסוד להסגר מעין זה, אלו הוכנסו דיוני הוועידה. השקות הממור-שכת בצוותא; האפשרות להידבר ללא חרב הזמן המרחפת מעל וללא לחצים של אמצעי-התיקשורת והאופוזיציות; היכולת לרקום ולהדק יחסים אישיים בלתי אמי-ציעים — כל אלה יכלו לתרום להפלת המחסום הפסיכולוגי, שגבה והלך בין נשיא מצריים אנואר אל-סאדאת לבין ראשי הממשלה מנחם בגין. ייתכן והיה בהם כדי להניח יסודות לאימון אישי, החשוב כל כך גם ביחסים שבין מנהיגי מדינות.

החיבוקים ההדדיים בין סאדאת ובגין, טיוליהם המשותפים ושהייתם במחיצת מארח חייכני ולבבי כמו ג'ימי קארטר כי-אווירה של אינולוציה מוחלטת, היה בהם כדי לשנות את טון ההידברות. אבל ספק אם יכלו לשנות את מהותה.

רק פתאים התפתו להאמין כי ניתן לגשר על הפער שבין עמדות שני הצדדים כי-תרגיל של היפנוזה המונית מעין זה. כיוון שמראש לא היה כל סיכוי שהעמדות הר-בסיסיות של שני הצדדים ישתנו, ושרוח קמפ-דייוויד תזין אחד מהצדדים מהעק-רונות בהם התחפר, סביר להניח שבסיום הוועידה, אחרי שיוטר מעליה מעטה הר-טודיות, ניתן יהיה לדווח רק באיוו דרך לא הושג ההסדר.

שבוע אחרי תחילת ועידת קמפ-דייוויד נותרו הציפיות ממנה כשם שהיו לפני שהתכנסה, אם יצליחו בגין וסאדאת לה-גיע להסכמה על המשך המגעים באיוו צורה שאינן ולמנוע פיצוץ ההידברות. יהיה זה התישג המקסימלי שיוכלו להגיע אליו.

מוסדות

אבנים על "אבני"

מרד תלמידים עומד

לפרוץ במכון הציור

התלאביבי הוותיק

סערה מתחוללת בימים אלה כי-תוככי מכון אבני, ועלולה לעלות כי-עוצמתה על מה שקרה בבית-הספר בצל-אל בשנה שעברה. ועדת-חקירה מטעם משרד-החינוך והתרבות ועיריית תל-אביב תחיל לחקור את המתרחש בין כותלי המוסד, ואת סמכויותיו של המנהל, יעקוב וסלר. תוצאות ועדת-חקירה זו תהיינה הרות-גורל למוסד הוותיק, הקיים מזה 30 שנה.

תלמידי המכון סוערים ורוגשים, כי אינם יודעים מה יהא גורל שנת הלימודים הר-נוכחית. בעיקבות פיטורי כמה מורים שי-נתנו את הטון במוסד, ובעיקבות התפטר-ותו המיסטרית של הצייר יחזקאל שטרייכמן, האיש שייסד את מכון אבני, יצאה הרוח מפישריהם של התלמידים, והם חשים עתה כעדר ללא רועה. הרגשתם שהם נותרו ככלי ריק, בלי תוכנית-לימוד-ים, בלי טובי מוריהם, לדעתם, המכון נשאר ריק מתוכן ואם לא יחול שינוי דראסטי — לא תהיה להם ברירה אלא לחפש ישועה במקום אחר. תופעה זו, של עזיבת תלמידים, הפכה כבר מחלה כרו-נית במכון בשנים האחרונות, והגיעה כי-אחרונה לממדי שאוה.

בתולדות החיים של רבים מאמני ישראל אפשר למצוא את השם מכון אבני. המכון, שנוסד סמוך למילחמת-העצמאות, שמר על אוירתו האינטימית כשהתמקם בבניין ליד נוהל הירקון, עבר משל לרחוב יהודה הלוי, משם ליפו, ועד שהגיע ל-מישכנו היום — בבניין בית-ספר ישן שבתוככי רובע האורות האדומים של רחוב הירקון.

שמות המורים — אהרון אבני, אביגדור סטימצקי, יחזקאל שטרייכמן ומוקדי — עדיין מעוררים נוסטאלגיה אצל רבים שי-

שב עד כה בלתי אפשרי עוד יותר מהסדר שלום בין ישראל למדינות-ערב: הסודיות. לפחות מבחינת ישראל הושג הבלתי יאומן: מיפגש בינלאומי ברמה כזאת ללא הדלפות, מבלי שתוכן השיחות והדיונים בלילה אחד יופיע בכותרות העתונים ל-מחרת; מבלי שהמשתתפים בו יוכלו ל-דווח בפרטי פרטים לעם ולעולם על כל חוכמה שיצאה מפיהם ועל כל טכסיס בו נקטו כדי לסכל את מזימות יריביהם. אורחי ישראל יכלו להתנתח רק בעובדה אחת: יותר מששה מתוסכלים מאידיעת המתרחש בין צרפי מחנה הנופש הנשיארי תי, מתוסכלים המשתתפים בו מאי-יכולתם להדליף.

הנה-פארק המנהיגים. למרות מסך הסודיות הכבד שסגר על קמפ-דייוויד, לא נפלו הדיווחים על המתחולל בו ומי-סביבו בהיקפם מכל דיווח על ועידה דומה אבל פתוחה אחרת. מאות העתונאים שי-"כיסו" את המאורע טרחו אומנם לדווח של כל העיתונאים הנוכחים במרכז התיק-שורת בעיירה תרמונג הוא לראיין את שאין להם מה להגיד ולספר, הם הוסיפו וסיפרו מה שהוצג כ"דיעות בלעדיות" מ"מקורות מוסמכים" על מהלך הדיונים בוועידת הפיסגה המשולשת. ה"סקופים" המשיכו לפרוץ כאילו צינור ההדלפות פועל כסידרו. חגיגת הברווזים העתונאיים שי-ספרו זה את זה היתה בעיצומה.

ככל שהתעבה ערפל המיסתורין כך גדלה סקרנותם של העוקבים אחרי הוועידה ור-הגיע לממדים אבסורדיים. הם היו מוכי-נים לבלוע כל פירור מידע על משך הר-חיבוקים והנישוקים שבין המנהיגים, לפרש את חיוביהם ואת עוצמת לחיצות-הידיים שלהם, לחפש משמעות בסיורם התפריטי שזללו פמליות המנהיגים או בצורות הבי-דור וההתרגעות שלהם בשעות-הפנאי הר-חופשיות מדיונים. היה זה מיפגן בינלאומי של אוטו-סגסטיה, בו הורו הכל שאין להם

החזק של הסתדרות המורים, שלום לוויין, טענו, משתמש המערך בציבור המורים כדי לנגח את הממשלה ולהכשילה כי-תיפקודה.

אולם כישלונה של הממשלה לא הר-צמצם רק באי-יכולתה לפתור את בעיית המורים, מחדליה במניעת השבתת ומציאת נוסחת פשרה, שהמורים כבר הסכימו עליה, על פיה ימולאו רק חלק מתביעותיהם וזאת בצורה שלא תגרום לסחף אינפלציוני, שי-קפי יותר מכל את המדיניות הכלכלית הפסולה של ממשלה זו.

את שיניה מוכנה הממשלה לחשוף לעבר חלשים. עמם היא מוכנה לצאת לעימות ולנסות "לשבור" אותם. באותה שעה עצמה אין היא עושה דבר כנגד החוקים. מחצה מכון כולו נגד ציבור השכירים בעוד שי-ציבור העצמאיים נהנה מרווחה הולך ומתרחב, שלא ידע אותם מעולם. מעגל משתמטי המט ובעלי ההון-השחור הולך ומתרחב, וזכה בהקלות מפליגות. מתוך אי-יכולתה להתמודד עם סקטור זה ולגבות ממנו את הסכומים שהיה בהם כדי לאון את תביעות המורים, מפעילה הממשלה את מכבשיה בתוית הנוחה והקלה יותר — זו בה היא צריכה להתמודד עם ציבור השכירים. הול הנפגע העיקרי מהאינפלציה המשתוללת שאין הממשלה מסוגלת לעצרה.

מדיניות

השתיקה הרעומת

איך דרעת והחודרות

שלא יודעים

בעת ובעונה אחת

שבוע אחרי פתיחתה, הפכה ועידת הר-פיסגה בקמפ-דייוויד הצלחה ללא תקדים. היא עשתה היסטוריה, רשמה דף חדש מזהיר בתולדות המגעים המדיניים. הת-קדמות לקראת הסדר שלום אולי לא הושגה בה — אבל הושג בה הישג, שנתי